



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 67/05-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. mája 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránaya prerokoval sťažnosť V. R., K., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Košice II v konaní sp. zn. 17 C 640/00, a takto

## **r o z h o d o l :**

1. Základné právo V. R. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 17 C 640/00 p o r u š e n é b o l o .

2. V. R. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 35 000 Sk (slovom tridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý jej zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Košice II je povinný nahradiť V. R. trovy právneho zastúpenia v sume 9 340 Sk (slovom deväťtisíctristoštyridsať slovenských korún) na bankový účet právnej zástupkyne JUDr. I. R. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažnosti V. R. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

## **O d ô v o d n e n i e :**

### **I.**

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. decembra 2004 doručená sťažnosť V. R., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namietala porušenie svojho základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 17 C 640/00.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 67/05-16 z 2. marca 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v časti, ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom vo zvyšnej časti sťažnosť sťažovateľky odmietol.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá mu bola doručená 8. apríla 2005, vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 11. apríla 2005 oznámila, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že jej zákonná zástupkyňa podala okresnému súdu 22. júna 2000 návrh na začatie konania o náhradu škody proti Slovenskej republike, zastúpenej Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „odporca“). Konanie na okresnom súde malo pridelenú spisovú značku sp. zn. 17 C 640/00. Okresný súd zaslal návrh sťažovateľky na vyjadrenie odporcovi, ktorý sa k nemu 22. marca 2001 vyjadril.

Sťažovateľka predložila okresnému súdu 26. augusta 2004 plnomocenstvo na zastupovanie v predmetnom konaní, ktoré udelila poverenej advokátke. Okresný súd prípisom z 15. októbra 2004 oznámil právnej zástupkyňi sťažovateľky, že v zmysle ustanovenia § 105 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku postupuje tento spis Okresnému súdu Bratislava III ako miestne príslušnému súdu v tomto konaní. Predmetný spis bol Okresnému súdu Bratislava III doručený 8. novembra 2004, kde mu bola pridelená spisová značka 9 C 215/04.

Sťažovateľka doručila predsedovi okresného súdu 8. októbra 2004 sťažnosť na prieťahy v konaní v zmysle ustanovenia § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov a požiadala o odstránenie prieťahov v predmetnom konaní.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení sp. zn. Spr. 23186/04 z 18. októbra 2004 uviedol, že po prešetrení sťažnosti zistil, že sťažnosť je dôvodná, pretože v danej veci došlo

k pried'ahom, ako aj že 15. októbra 2004 dala konajúca sudkyňa pokyn pre doručenie spisu Okresnému súdu Bratislava III.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovateľka vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní okresného súdu sp. zn. 17 C 640/00 a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných pried'ahov. Zároveň sťažovateľka požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvou zo 6. apríla 2005 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľky. Predseda okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 18. apríla 2005 uviedol, že spis bol 29. októbra 2004 postúpený Okresnému súdu Bratislava III, a preto sa k predmetnému konaniu nemôže vyjadriť.

## II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, stanoviska predsedu okresného súdu, ako aj podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. 17 C 640/00 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľka doručila okresnému súdu prostredníctvom zákonnej zástupkyne – matky 22. júna 2000 návrh na začatie konania o náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) s prílohami. Okresný súd vydal 7. decembra 2000 pokyn na doručenie výzvy zákonnej zástupkyne sťažovateľky na úhradu doplatku súdneho poplatku v lehote 10 dní.

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 11. januára 2001 žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov s prílohami s odôvodnením, že ako študentka nemá vlastný príjem. Okresný súd vydal 30. januára 2001 pokyn na doručenie návrhu na začatie konania odporcovi, aby sa k nemu vyjadril v lehote 15 dní. Uvedená výzva bola okresným súdom vypravená 1. marca 2001 (č. l. 15 spisu).

Odporca doručil okresnému súdu 29. marca 2001 vyjadrenie k návrhu sťažovateľky. Okresný súd vydal 10. apríla 2001 pokyn na doručenie vyjadrenia odporcu právnej zástupkyňi sťažovateľky (č. l. 18 spisu).

Okresný súd vydal 13. novembra 2003 pokyn na doručenie prípisu odporcovi, aby mu bol v lehote 5 dní zaslaný Vestník Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 86/91 a prípisu právnej zástupkyňi sťažovateľky, aby súdu oznámila, či bolo proti rozhodnutiu riaditeľa Národnej protidrogovej jednotky Správy kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru č. p. PPZ-6t-2/PDJ-96 podané odvolanie, ak áno, či bolo právoplatne rozhodnuté, a zaslala kópiu tohto rozhodnutia v lehote 10 dní. Uvedené výzvy boli okresným súdom vypravené 6. februára 2004 (č. l. 19 spisu).

Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu odpoveď na prípis s požadovanými prílohami 17. februára 2004. Odporca doručil okresnému súdu požadované písomnosti 11. marca 2004. Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila 18. augusta 2004 okresnému súdu oznámenie o ukončení právneho zastupovania. Poverená právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 26. augusta 2004 oznámenie o prevzatí právneho zastupovania.

Okresný súd prípisom z 15. októbra 2004 postúpil posudzovaný spis Okresnému súdu Bratislava III z dôvodu postupu podľa § 85 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, pričom prípisom z uvedeného dňa oznámil túto skutočnosť aj účastníkom konania.

Predmetný spis bol Okresnému súdu Bratislava III doručený 8. novembra 2004 a 14. februára 2005 odoslaný ústavnému súdu na základe výzvy zo 4. februára 2005. Spis

bol Okresnému súdu Bratislava III vrátený 16. marca 2005. Okresný súd Bratislava III vydal 7. apríla 2005 pokyn na doručenie výzvy sťažovateľke, aby v určenej lehote doplatila súdny poplatok za návrh na začatie konania. Okresný súd Bratislava III vydal 2. mája 2005 pokyn na zaslanie posudzovaného spisu ústavnému súdu na základe výzvy z 18. apríla 2005. Uvedeným záznamom bez vyznačenia čísla listu predmetný spis končí.

### III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. V zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom nestačí, že štátny orgán vo veci koná (napr. rozhodnutia II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím

štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, III. ÚS 127/03 a ďalšie).

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, II. ÚS 32/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, ústavný súd vzal do úvahy právny a skutkový stav veci. Predmetom konania je žaloba o náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb. Posudzovaná vec patrí po právnej aj skutkovej stránke k štandardnej agende všeobecných súdov, pretože ide o občianskoprávny spor patriaci do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v tejto súvislosti nezistil žiadnu okolnosť v správaní sťažovateľky, ktorou by prispela k prietahom v konaní. Sťažovateľka podala prostredníctvom právneho zástupcu 8. októbra 2004 sťažnosť na prietahy v konaní okresného súdu, čím dala najavo nespokojnosť s rýchlosťou priebehu predmetného konania.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu vyššie uvedených práv, ústavný súd zistil, že tomu tak je, a to bez existencie zákonnej prekážky (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 3/00).

Ústavný súd s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vyhodnotil postup okresného súdu v obdobiach od 10. apríla 2001 do 13. novembra 2003 (31 mesiacov) a od 11. marca 2004 do 15. októbra 2004 (7 mesiacov) ako obdobia, v ktorých došlo k zbytočným prietahom v posudzovanom konaní v celkovej dĺžke 38 mesiacov.

Predseda okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 18. apríla 2005 uviedol, že spis bol 29. októbra 2004 postúpený Okresnému súdu Bratislava III, a preto sa k predmetnému konaniu nemôže vyjadriť.

Na základe uvedených dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v uvedených obdobiach, tak ako jej ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy, a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti žiadala, aby ústavný súd po vyslovení porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietáhov.

Vzhľadom na skutočnosť, že posudzovaný spis bol 29. októbra 2004 postúpený Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie, ústavný súd neprikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov, pretože v súčasnosti predmetné konanie prebieha na Okresnom súde Bratislava III. Navyše, v prípade vrátenia posudzovanej veci okresnému súdu je súd povinný v konaní postupovať bez zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a príslušných ustanovení zákona o ústavnom súde.

#### IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Ústavný súd pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vzal do úvahy obdobie nečinnosti okresného súdu, ako aj okolnosť, že sťažovateľka svojím správaním neprispela k zbytočným prietahom v predmetnom konaní. Ústavný súd v okolnostiach tejto veci považuje sumu 35 000 Sk pre sťažovateľku za primeranú so zreteľom na konkrétne okolnosti posudzovanej veci, a preto žiadosti sťažovateľky, ktorá požadovala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk, vo zvyšnej časti nevyhoviel.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru aplikovaného

na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia nie je prípadná náhrada škody.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky bolo porušené, a teda mala vo veci úspech.

Podľa ustanovenia § 20 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) účinnnej od 1. januára 2005 patrí advokátovi za úkony právnych služieb vykonané pred dňom nadobudnutia účinnosti tejto vyhlášky odmena podľa doterajších predpisov.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna tretina výpočtového základu.

Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi. Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli realizované v roku 2004, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2003 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 13 602 Sk.

Podľa takto určených kritérií je výška odmeny za dva úkony právnej pomoci - prevzatie a prípravu vecí a podanie vo veci samej 4 534 Sk za každý úkon v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., t. j. spolu 9 068 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 19 ods. 3 vyhlášky č. 163/2002 Z. z. v spojení s ustanovením § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 136 Sk, teda spolu 272 Sk.

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov v sume 9 340 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť okresný súd na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. mája 2005